

Aejlies vaerie

Aatoklimpoe gäävnese vaeresne gusnie saemieh leah gellien tovsene jaepien årrome. *Vaapsten Sijte* lea guhkies aejkien barkeme bovtsi gujmie, vijreminie jñh gööleminie Áarjel stoerre-vaeresne, mij lea Nöörjen raasten lihke. Faamoes tjahken voengesne (Aatoklintoe vaerikaarhtesne, 1006 meeterh mearoen bijjelen) gäävneseieh giejh jñh beetsuvh juhteme-siebredahkeste – årrome-sijjeh aerniej gujmie, máaroeváarkhoeh, gierkieháevkieh jñh beetsuvh giedtjste. Báarasábpoe dejpeladtje beetsuvh jñh daaletje giedtieh jñh báatsoe-almetji gáetieh ektesne dah veedtieh íedtjoes guvvie guktie almetjñ laantem nuhtjeme. Naakenh dej báeries giejjjste jñh beetsuvijjstie haesteme vedtieh – ij leah daan soe aelhkíe dejtie vuejnedh.

Aatoklimpoen lea aaj voejkenes áesie. Daesnie mujtemh, myth, jaahkoe jñh vüekieh eatnemen ektesne öövüedamme. ‘Ato’ lea vüekien meatan ‘aate’. Vaerie dan soe aejlies goh ij nommine gáhtjoen. Jallh kanne lea numhtie ij vaerie nommem daarpesjh? Jijñjh saemieh daejrieh mij dan aarvoe lea.

Aatoklimpoe lea gohtjesovveme *aejlies vaerine*, ij leah dan soe rovnegs jis ussjede guktie váájnoe. Dejpeladtje rohkeli jñh sjeiledi jñtse tjahkese mij aaj rohkelovvi vaahresne jallh ov-láhkosne. Saemien báeries jaahkosne gäävnesein jñjñh jupmelh, men vihkelábpoe lij máedtie-sáárts voejkenh, vüesiehtimmin gaavhtan joekehts siji áejviah, *vearelden álmaj*, gieh vijrh, sjádtoeh jñh dajvh vaarjelieh.

Guvvieh gievrjste Vaapsteneste mij daelie gäävnese British Museumesne Londonisnie.

Svaalhtese távsene jaepiej gaskoeh

Aatoklimpoen bijre maahta jiehtedh almetjñ jñh bovth ektievoete lea vadteme golme máedtie-sáárts dajvh: voejkenes dajve, juhteme-siebredahken dajve jñh daaletje báatsoe-almetjñ siebredahke.

Bovtse lea svaalhtese távsene jaepiej gaskoeh, – aeremes gedtine, dan mánggan bovtsine. Bovtse lea vadteme mielhkie, vuasta, bearkoe, muadta, dueltje, varjoeh jñh vätnoe-aamtsh. Bovtse lea aaj nuhtjetovveme gieseme-ráantjojne, tjimkeme-ráantjojne jñh siepteginie vijremisnie. Bovtsen vihkelommes beapmoie lea burhvie, mij aelhkies nuhtedh tjáájjan. Giesege dle byöpmede jienebh dáarhka, sjádtoeh, lasth jñh goebperh.

Vaapsten sijtesne lea bovtsi giesie-gáatome vaerine boelte-raedtien bijjelen. Dle guhkies juhtemem bovtside jñh báatsoebargide sjáda – duvvene daelvie-laanten jñh vaerine giesie-laanten gaskoeh. Daelie daaletje teknihke vijries barkosne nuhtetávva. Láhkesh darjemes-sijjeh berkieh bovtsi gujmie, jienemes 6500 bovtsi gujmie sijten raedtien sisnie. Áarjel stoerre-vaerie lea suehpiedimmie-laante gijrege, mierhkesjimmie-laante giesege jñh báatsoedajve gijrege, giesege jñh tjaktjege. Daelvie-gáatome gävnesjeh Liksjoen, Bjurholmen, Vännäsen jñh Novlemaanegen tjieiltine.

Vaapsten sijte gävnesie áarjel-saemien dajvesne. Daan biejjien báatsoe-burrieh leah fuelkie noerhtesaemijste gieh tjoeverin diekie juhtedh 1930-taalesne. Dah saemieh gieh vuejnieh Aato klimpoe jñtse dajvine leah dovne noerte- jñj áarjel-saemieh, máedtie leah báatsoe-burrieh jeatjebh eah leah.

SVERJEN-GIELE	ÁARJEL-SAEMIEN-GIELE	NOERTE-SAEMIEN-GIELE
SARV	sarva	sarvvis
HÁRK	ráantjoe	heargi
VAJA	aaltoe	áldu
KALV	miesie	miessi

Bovtsh Áarjel-vaeresne

Aatostáapoe

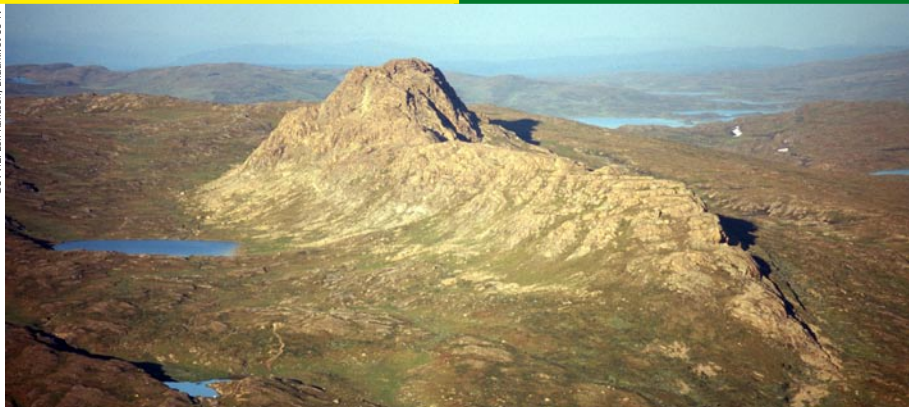
Medtie 1920 Tomas gon Anna Klementsson derhvie-gáetie Aato klimpoem lihke tseegkigan. Daesnie, saemien-sijten geasie-laante gaskesne Rijsie-johken baalte, fuelhkie darjoej mij vaenieh saemieh dorjeme – dah maadth-hiejmie tseegkin. Díhte lij riejrjes 1925 jñh fuelhkie juhti gáeteste stuerebe maadth-hiejmese, man lij tjöövke jñh váarhcoe vüelnie jñh tjiehtjelh bijjelen. Men ij dan dimpere-stáapoen lij luhpie tseegketovvedh jñh saemien fávhta eevtji bíhkeme – lij náhtasovveme saemide tseegkedh maadth-hiejmñ vaeresne. “Saemie edtja saemine árrोध” lij. Díhte sjíere-laakan laake jeatjahtovvi 1928, stoerre áesie destie lea Klementssonen gámhpome reaktoe ávtelen aajmone árrोध.

Seamma aejkien sjiehtesjovvi juhteme-skovle Aato stáapoe baalte, gusnie samien-maanah áadtjoejin lohkehtimmie naan geasie-váhkoe. Híjven jñh sjiehteles, sveerjen staate juhteme-skovlen bijre tuhtji; learohkh lin báetsoe-burrie- eejhtegh lihke jñh ídtjin giehtjeldh jielemasse gáhkese vaereste jñh mihtseste. Skovlen lij golme gáetieh sjíere átnojne; lohkehtimmie, maalestahke jñh nahkere. Lohkehtimmie 1945 orriji, goh orre juhteme-skovle Dearnasne sjídti. Dellie lij Klementssonen fuelhkie joe juhteme Vualtjerasse, men årrome-sijjesne lin saemieh árominie.

Dajvesne Aatostáapoen lihke, mij lea voenges dajve Vaaptsen saemide, bovtsñ tjánaghkanin tjaktje-leekemen ávtelen jñh juhtemasne daelvie-laanten gáatomasse. Derhvie-gáetie jñh Aatostáapoe leah gaahpoeh guesside. Buvrie aaj gäävnese váájnedh.

Anna Klementsson Jávna baerminie 1920-taalen aalkoe.

Sjïere vâajname

Aatoklimpoen lea joekoen sjïere vâajname, jïh dihte lea vulkaniske bïerje-aarhte peridotit gïelhtie, mij jeatjasávva serpentine-gierkie, asbestasse, talkese jïh voele-gierkie. Dah serpentine-vaerieh gohtjesuvvieh rovhtege áarjelsaemien-gïelesne – lahtese mij kanne báata vaari klaereste, mah málsoeh kruaneste rööpsese.

Garre bïerje-aarhte “eellefaante-hovrine” lea buektiehtamme távsene jaehpieh slaameme buerebe dajveste. Dejpeladtje draakine Aato klimpoem annje tjáádtje, tjuetie meterh vaerien bijjelen.

ljis-laante-jïengejallh vearelden faamoeh leah buektiehtamme vâálese napkedh dihte stoerre, veaksehke klimpoen.

Jïijnj sjádtoeh eah murredh dam byjreskisnie – vuesiehtimmien gaavhtan ih gaavneh sirrieh jallh siejme sjieblie Aato klimpoenvoengesne. Dihte basiske, jielemehts bïejren gïelhtie jïijnj vaerien-sjádtoeh eah maehtieh sjídtedh. Jeatjah joekoen hijven sjídtieh löövles-metallh gaskesne, vuesiehtimmien gaavhtan vaerien-nejlïke jïh vaerien-riesege.

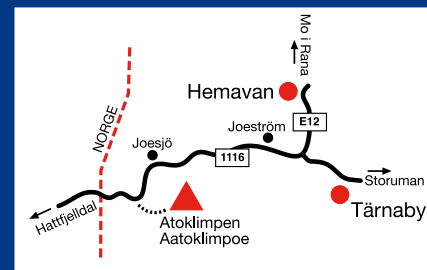
Kultuvre-eatneme

Jaepie 2005 Jïllie-betnien leenen mubpie kultuvre-eatneme tseegki, Aatoklimpoen – saemien kultuvrebijreske. Voestes, Rörträsk silångar, gâávnesse Nâarenen tjïeltesne.

Aatoklimpoen lea Dearnan sâaknesne Luspïen tjïeltesne. Dihte lea áesie Áarjel stoerre-vaereste Nöörjen raasten lihke. Ássjalommes eatneminie lea vaarjelidh, gorredidh jïh bïevnedh kultvrehistovrijes vierhtie vaerien sisnie jïh Aatoklimpoen vaerien bïjre. Mah leah dah vierhtieh? Ánehks-laakan maahata jiehtedh vaerie voengigujmie vuesiehtieh saemien byjreske dejpelistie daan aajkan. Aatoklimpoen gïejh, beetsuvh jïh voejkenes dajve vuesiehtieh saemien kultuvre öövtedimmie jïh almetji jielemassh vaerine. Jis kultuvre-eatneme edtja juhtedh juktie lij ussedovveme dle daerpies naan viehkieh, jïh gâávnesieh buektietimmien-soejkesjisnie. Leenestávroen kultuvrebyjreske-áesie reerie eatneme. Jienebe bïevnesh: 090 – 10 70 00, www.ac.lst.se

Bâetieh áahpanidh aejlïes Aatoklimpoejne! Gosse datne daesnie dle maehtieh skylth jïh guidh (saerniestimmieh: Tärnafjällens Turistbyrå tel 0954 – 104 50) jïenebe sopstestidh – seamma gujht jïjtje vaerie. Bïjletjöödtjehtimmie-siijie gâávnesse gâjnoen 1116 baalte jïh dubpede gâjnoetje (hijven járreme-tjahkesidie jáhta) kultuvre-eatnemen oksese Aatostáapoan baalte. Golme kilometerh tjoekemen jallh vaedtsemen mánngan Aatoklimpoen tjahkese jaksh, jïh ih biehtiehtovvh, barre ánnetji bïevestamme...

**Buerie Bâeteme!
Bures Boahntin!
Welcome!**

Kultuvre-eatneme
Jïllie-betnien
leenesne

**AATOKLIMPOE
ATOKLIMPEN**

– saemien kultuvrebijreske